

Komandi partur

Í komandi þortum verður higartil nærum ókend frásögn um djóralæknan Carl Johan Bech, sum systkinabarn hansara Jørgen Frants Jacobsen skrivaði.

Barndómsheimið hjá Havstreym. Sitandi er Mia við börnunum, Havstreym, Hans Petur og Anna Berlina

undirtøkuna í Gøtu. Atkvøðutalið í Gøtu fór frá 6 í 1928 upp í 38 í 1932. Tað man hava verið Havstreym fyrri at takka.

Ein kann bert hugsa um, hvussu politikkur hevði verið, um Havstreym var liv lagað. Við valið í 1936 fór javnaðarflokkurin úr tveimum tinglimum upp í seks, tá hevði Havstreym uttan iva verið ein teirra. Hann hevði helst hildið sessin, tí flokkurin fekk umboð í Eysturoyar valdømi í mong ár. Tað var í 1940, at Jákup Frederik Øregaard varð valdur á ting fyri javnaðarflokkin, og hann sat í nærum 40 ár, og var ein tann týðningarmiklastu politikarum alla hesa tíðina. Men tað hevði neyvan verið pláss fyri Øregaard, um Havstreym eisini var til.

Virkaði í tveir mánaðir

Havstreym kom at at virka sum formaður frá 1. januar og til hann fór avstað við Immanuel helst fyrst í mars 1932. Hann hevur verið virkin hesa stuttu tíðina. Tað sæst í bløðunum, serliga í Føroya Social Demokrati, har hann skrivur styttri og longri greinir.

Hetta var ein krepputíð eisini í Føroyum. Hetta merktist eisini í viðurskiftini millum fiskimenn og reiðarar. Tað sást eisini í grein, hann skrivur í Sosialinum við hesi yvirskrift:

Kriseudvalg eller Rederforening?

Her verður róð upp undir, at tann kreppu-nevnd, sum lögtingið hevur sett at koma við uppskotum til loysn av kreppuni, kundi eins væl verið mannað av reiðarafelagnum.

Nevndin hevði skotið upp at fáa broytt verandi sáttmála, soleiðis at parturin hjá fiskimonnum minkaði og tann hjá reiðarum harvið øktist. Hetta uppskot skilti Havstreym ikki, tí fiskimenn vóru so sanniliga eisini í kreppu, og varð tikið frá teimum, so gjørdist teirra kreppa bara enn størri.

Ein loysn kundi verið tann sosialistiska, at samfelagið yvirtekur tey skip, sum ikki klára seg og fer síðani at reka tey!

Annars kunngjórði Havstreym í bløðunum, at sáttmálin var galdandi fram til 1.10. 1932, so tað kundi so einki henda innan hesa freist. Men hann kom so ikki at hava meira við hetta mál at gera!

Hvøkkur í Gøtu

Tað var sjálvsagt ein hvøkkur í Gøtu, at

nývaldi formaðurin hjá fiskimonnum so bráðliga var burtur. Jóannes Dalsgaard, fyrrverandi landsskjalavørður, hevur fyrr skrivað ein grein í Sosialinum um Havstreym. Hon varð seinni endurgivin í FF-blaðnum. Hon kann lesast á heimasíðuni www.olijacobsen.com FF-blaðið nr. 319, síða 10, 15 og 16.

Men her skal verða endurgivið, hvat hansara egnu bygdamenn søgdu um hann. Hetta er grein sum stóð í Sosialinum á heysti 1932. Teir sum stóðu undir hesi grein vóru Elias P. Olsen, sum var álitismaður hjá FF í Gøtu og eisini í Eysturoy, og Esbern Zachariassen, sum seinni kom at arbeiða í landsstýrinum. Greinin var soljóðandi:

Nøkur áminningarorð frá fiskimonnum í Gøtu um Hans Havstreym og felagar hans í Gøtu, sum fórust við Immanuel

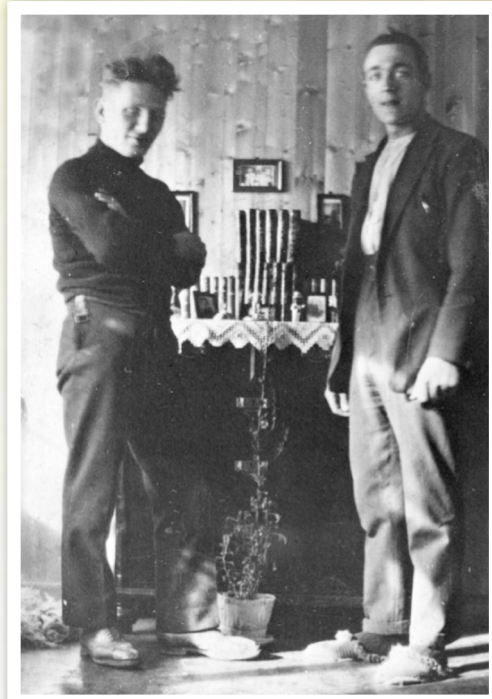
Sum øllum føroyingum man vera kunnugt fórust tvey fiskiskip í havóðnini undir Íslandi í vár, Laura og Immanuel úr Vági. Við síðstnevnda fórust 3 menn úr Gøtu og teirra millum Hans Havstreym, sóknarformaður í Gøtu sókn og formaður Føroya Fiskimannafelags.

Á fundi fiskimannafelagsins í Gøtu í september mintust vit hesar felagar okkara og var tá samtykt, at vit eisini skuldu minnst teir á almennum stað.

Hóast saknið er stórt eftir ein og hvønn góðan drong, sum ferst á sjónum, so kenna vit tað sárast eftir Hans Havstreym, tí hann var ein framúrskarandi unglingi í okkara bygd.

Hans Havstreym var borin í heim í Gøtu 5. Juli 1903. Faðir hansara var Hans Fr. Hansen, ættaður í Norðragøtu, ein viðgutin sjómaður. Hann átti skipið Tulip og gekk burtur við tí á heimferð frá Hetlandi um heystið 1904. Við honum var bróðurin, Petur Jacob Hansen og fórst hann í somu ferð. Faðir teirra var Hans J. Hansen í Norðragøtu. Eisini hann latst á sjónum við róðrabáti í 1878.

Móður Hans Havstreym var Maria Hansen, dóttir Joen Hansen í Tórshavn, ið gekk burtur við róðrabáti í 1885 saman við bróður sínum Vilhelm Hansen. Sum vit síggja herav eru allir næstu forfedrar Hans Havstreym latnir á sjónum eins og aðrir sum røkja sjógvin og harvið bera landið uppi peningaliga. Havstreym var eitt

Havstreym, hm. saman við vinmanninum, Sámal Petur í Køkinum

ár og 3 mánaðir, tá faðir hansara doyði og móðurin sat einkja eftir í trongum korum. Hann aldíst nú upp hjá henni og gekk í skúla í Gøtu.

Góð evnir

Longu á ungum aldri vísti tað seg, at hann hevði góð evnir og hug til at lesa, ikki bert í skúlabókunum, men eisini í øðrum góðum bókum, ið vóru fyri hond. Men so sum korini vóru heima var ikki hugsingur um at halda fram til bókina, hann mátti tíðliga, eins og aðrir fiskimannasynir í Føroyum, leggja í kjalaræðið á teimum, sum fórust undir bláman har úti í havi, sum bæði elur og stjelur føroyingin. Men Hans Havstreym longdist út í heimin og í 1926 fór hann til Danmarkar, har dvaldist hann eina tíð á Bornholm og søkti sjógvin saman við fiskimonnum har.

Tá hann í 1927 kom heim aftur, kendist tað brátt, at hann hevði ein góðan hug at arbeiða fyri upplýsingini og framburði millum sínar starvsbrøður og felagar, fiskimennir. Til at bógva seg betur undir hetta starv, fór hann ein vetur á arbeiðaraháskúlan í Esbjerg og fekk har hollan kunnskap í mongum greinum. Heimaftur komin av hesi ferð, legði hann út bæði í talu og skrift. Hann var javnaðarmaður við liv og sál og hvassliga tók hann til orða fyri rætti arbeiðarans móti ríkmannaveldinum.

Í 1930 varð hann valdur til sóknarformann fyri fiskimannadeildina í Gøtu, og árið eftir varð hann valdur til felagsformann við einum yvirveldandi stórum stemmutali.

Hetta visir, at fiskimenn høvdu eitt óføra gott álit á honum, og ivaleyst hevði teirra álit ikki verið til skammar, um honum hevði ognast liv nøkur ár afturat, tí hann átti ein brennandi áhuga fyri vælferð fiskimanna. Stutt eftir, at hann varð valdur, fór hann eina ferð um landið til at halda røður fyri felagsmonnum og harvið eldhuga teir fyri felagsskapi og samanholdi. Væl var hann fagnaður, har hann kom fram, og ivaleyst høvdu orð hansara borið ávøkstur, um hann hevði fingið loyvi at starva í nøkur ár, men so skuldi ikki verða.

Áður enn hann fór til skips í vár, skipaði

hann fyrri at gera aðra fundarferðina í heyst, tá hann kom aftur, og til at hava við hondina, lat hann savna saman allar tær kontraktir, sum hava goldið millum reiðarar og fiskimenn síðani felagið var íbirt fyri at kunna peika á framstiginu og prógva týðningin av felagsskapinum. Hann gleddi seg til at koma at standa á odda í ráðgerðunum um hina nýggju kontraktina í heyst, men nú mugu aðrir taka við – hann er farin.

Hans Havstreym fell sum ein góður starvandi bróður millum teirra, ið ganga á odda í bardaganum fyri landi sínum í bestu fatan, fiskimonnum og arbeiðarum.

Aðrir gøtumenn, sum doyðu við Immanuel

Saman við Hans Havstreym fórust úr Gøtu bygd, Ole M. Poulsen, borin í heim í Syðrugøtu 11. september 1908, fyrrverandi stjórnarlimur í F.F. í Gøtu sókn og Ole Müller, borin í heim í Porkeri 2. september 1908. Ole M. Poulsen var giftur, og eftir situr nú einkja við 3 børnum. Ole Müller var faðir og móðurleysur. Faðir hansara fórst við Norðstjørnuni í 1910. Óli var eitt fyridømi fyri ungdómin, og ein góður stuðul í heiminum. Báðir vóru teir av ítarstu sjómonnum.

Tað er ikki minni grund til at minnst tilíkar dreingir, enn teir ið falla á vali í bardøgum, men tíverri verður tað ov sjáldan gjørt. Og satt er sum norska skaldið kvað:

Og mangan sjómands liv
Fik dødens krans af tang og siv
Sum burde haft i guld
Sit navn blandt kæmpekuld.

Nú eru teir farnir og lýsa vit Guds signing yvir teirra minni. Aldri eiga vit at gloyma teir felagsmenn okkara, ið fórust har úti á havinum, og tað fyridømi, Hans Havstreym gav okkum við sínum eldhugaða starvi fyri framburði fiskimanna, skal verða okkum ein viti til at halda fram eftir í áhaldandi felagsskapsstarvi í framtíðini

Í fiskimannafelagnum í Gøtu tann 20.11.32